

1 Úvod do surdopedie

Obor surdopedie:

- lat.*surdus* – hluchý, řec.*paideia* – týkající se výchovy
- výchova a vzdělávání SP
- tvorba a rozvoj komunikace SP
- příprava na povolání

Cíl surdopedie:

- komplexní a raná péče o SP
- zdravotnická, speciálně pedagogická, sociálně právní a rodinná péče
- sociální a pracovní zapojení

Komplexní péče o sluchově postižené:

zdravotnická péče

- depistáž
- diagnostika

speciálně pedagogická péče

- SPC
- SRP

sociálně právní péče

- sociální dávky a příspěvky

rodinná péče

- úzká spolupráce s odborníky

Speciálně pedagogické terapeutické metody v surdopedii:

reedukace („zaměření na postiženou funkci a zlepšování její činnosti, aktivování“)

- tzv. sluchová výchova

kompence („nahrazení postižené funkce jinou, vyrovnání“)

- zrak (např. odezírání)
- hmat

rehabilitace - navrácení do společnosti

Metody v surdopedii:

orální metoda

- aurálně orální (řeč+odezírání)
- akupedická (sluchový trénink)

znakové metody (vizuálně motorické)

- vlastní znakový jazyk neslyšících (vlastní struktura a syntax)
- manuálně kódovaný systém (např. znakový český jazyk, daktylotika, pomocné artikulační znaky apod.)

Mezioborové vztahy:

- ostatní obory speciální pedagogiky (logopedie, oftalmopedie,...)
- psychologie a pedagogika
- sociologie a sociolingvistika
- lingvistika
- medicínské obory (ORL, foniatrie atd.)
- audiologie a audiometrie
- technické obory (protetika - sluchadla)

Vymezení základních pojmů:

- prelingválně sluchově postižený: ztráta sluchu před vývojem řeči (do 6 let)
- postlingválně sluchově postižený: ztráta sluchu po ukončení vývoje řeči
- nedoslýchavost - lehká (ztráta 20-40 dB), střední (40-70 dB), těžká (70-90 dB)
- hluchota - úplná (totální), praktická (zbytky sluchu)
- ohluchlost
- ušní šelest (tinnitus) -SP slyší nepříjemné pískání, hučení a šumění
- Neslyšící s velkým N - cítí se být příslušníky jazykové a kulturní menšiny, která užívá svůj vlastní jazyk (znakový jazyk) – kulturní definice hluchoty
- neslyšící – audiologická definice hluchoty, osoby s praktickou nebo úplnou hluchotou

Zákon o znakové řeči č. 155/1998 Sb. – definuje následující komunikační systémy: znakový jazyk, znakovaná čeština, prstová abeceda

- znakový jazyk - není odvozen od mluveného jazyka, je to komunikační systém s vlastním lexikonem a gramatikou, „...*přirozený jazyk a plnohodnotný komunikační systém tvořený specifickými vizuálně-pohybovými prostředky, tj. tvary rukou, jejich postavením a pohyby, mimikou, pozicemi hlavy a horní částí trupu.*“
- znakovaná čeština - je odvozena od mluveného jazyka, je to vizuálně motorická forma dorozumívání, která je závislá na mluveném jazyce, „...*uměle vytvořený jazykový systém využívající gramatické prostředky češtiny, která je současně hlasitě nebo bezhlasně artikulována. Spolu s jednotlivými českými slovy jsou pohybem a postavením rukou ukazovány odpovídající znaky českého znakového jazyka.*“

Doporučená literatura:

HORÁKOVÁ, R. Úvod do surdopedie. In Pipeková, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky.* Brno: MU, 2006, s. 127-143.